

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสังคมเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี วัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษากระบวนการบริหารสังคมในการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสังคมที่ทำให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยใน อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี และ 3) เพื่อเสนอกลยุทธ์ การบริหารสังคมในการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 38 คน เจ้าหน้าที่ทหาร จำนวน 56 คน สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (อส.) จำนวน 41 คน และชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) จำนวน 179 คน กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการรักษาความปลอดภัย ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และประชาชน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 86.6 และเป็นเพศหญิง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 โดยส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 28 – 37 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมา มีช่วงอายุระหว่าง 38 - 47 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.6 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมา มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.6 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลป่าไร่ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมา มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลม่วงเตี้ย จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 และรองลงมา มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลแม่ลาน จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในอำเภอแม่ลาน 1 – 10 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมา มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในอำเภอแม่ลาน 31 – 40 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ส่วนด้านสถานภาพสมรส จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 60.5 จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 ในส่วนของบทบาทในการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี พบว่าบทบาทในการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลานส่วนใหญ่ คือ ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน จำนวน 179 คน คิด

เป็นร้อยละ 57.0 รองลงมาคือทหาร จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 ตำรวจ มีจำนวนน้อยที่สุด 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 เหตุผลที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ชรบ. เนื่องจากในแต่ละหมู่บ้านจะมี ชรบ. หมู่บ้านละ 37 - 38 คน ซึ่งหากนับรวมทั้งอำเภอแม่ลาน จะมี ชรบ. ทั้งสิ้น 820 คน (อำเภอแม่ลาน มี 22 หมู่บ้าน) คิดเป็นร้อยละ 45.5 ของจำนวนผู้ที่มิพบทบาทในการรักษาความปลอดภัยทั้งหมด จำนวน 1,449 คน (ตำรวจ 181 คน ทหาร 264 คน ผู้นำชุมชน 160 คน และ อส. 184 คน)

2. กระบวนการบริหารสังคมเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี

2.1 กระบวนการบริหารสังคมด้านบุคลากร เมื่อพิจารณาภาพรวมของกระบวนการบริหารสังคมด้านบุคลากรเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ มีการวางแผนอัตรากำลังผู้ปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยชุมชนอย่างเพียงพอและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมาคือมีความคิดเห็นที่ว่า ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนงานหรือภารกิจที่กำหนด โดยไม่มีอุปสรรคหรือข้อจำกัดด้านเวลา ($\bar{X} = 4.31$) และมีความคิดเห็นที่ว่าผู้ปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยชุมชนได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐ ($\bar{X} = 4.26$)

2.2 กระบวนการบริหารสังคมด้านการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นมาก มีเพียงประเด็นภาคเอกชนหรือหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งไม่ใช่หน่วยงานรัฐได้บริจาคงบประมาณเพื่อใช้ในการรักษาความปลอดภัยชุมชน, มีการใช้งบประมาณส่วนบุคคลในการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยชุมชน และมีงบประมาณเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยชุมชน ที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.05, 3.27$ และ 3.30 ตามลำดับ

2.3 กระบวนการบริหารสังคมด้านวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ประเด็นข้างต้น ทั้งนี้เมื่อวัดระดับความคิดเห็นแล้ว พบว่า วัสดุ อุปกรณ์ หรือเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานว่ามีความครบถ้วน สมบูรณ์ตามบัญชีแจกจ่าย ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาคือมีความคิดเห็นที่ว่า หน่วยงานรัฐให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ หรือเครื่องมือที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยชุมชน ($\bar{X} = 4.03$) และ มีความคิดเห็นว่าการตรวจสอบสภาพของวัสดุ อุปกรณ์ หรือเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานตามวงรอบการบำรุงรักษาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.02$) โดยภาพรวมกระบวนการบริหารสังคมด้านวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$)

2.4 กระบวนการบริหารสังคมด้านการบริหารจัดการ

2.4.1 กระบวนการบริหารสังคมด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการวางแผนเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ประเด็นข้างต้น ทั้งนี้เมื่อวัดระดับความคิดเห็นแล้ว คือ มีการกำหนดแผนการรักษาความปลอดภัยชุมชนโดยหน่วยงานรัฐ และมีการประชุมกำหนดแผนการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.11$) และมีความคิดเห็นที่ว่าแผนงานการรักษาความปลอดภัยชุมชนมีความเหมาะสม

กับบริบทชุมชน ($\bar{X} = 4.10$) โดยภาพรวมกระบวนการบริหารสังคมด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$)

2.4.2 กระบวนการบริหารสังคมด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผนเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ประเด็นข้างต้น ทั้งนี้เมื่อวัดระดับความคิดเห็นแล้ว พบว่า การตั้งจุดตรวจ จุดสกัด เป็นไปตามแผนงานการรักษาความปลอดภัยชุมชน ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือความคิดเห็นว่า มีการตั้งจุดตรวจ จุดสกัดในพื้นที่เสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.16$) และมีความคิดเห็นว่ามีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานการรักษาความปลอดภัยชุมชน ($\bar{X} = 4.12$) โดยภาพรวมกระบวนการบริหารสังคมด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผน เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$)

2.4.3 กระบวนการบริหารสังคมด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบผลการปฏิบัติ เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ประเด็นข้างต้น ทั้งนี้เมื่อวัดระดับความคิดเห็นแล้ว พบว่า ผู้ปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยชุมชน ปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาคือความคิดเห็นว่ามีการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน ($\bar{X} = 4.06$) และมีความคิดเห็นว่ามี การตรวจสอบการปฏิบัติงานการรักษาความปลอดภัยชุมชนโดยเจ้าหน้าที่รัฐ ($\bar{X} = 4.05$) โดยภาพรวมด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบผลการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$)

2.4.4 กระบวนการบริหารสังคมด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติ เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เมื่อวัดระดับความคิดเห็นแล้ว พบว่า มีการปรับปรุง แก้ไข แผนการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.14$) และมีความคิดเห็นว่ามี การประชุมหารือเพื่อทบทวนแผนการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยชุมชน ($\bar{X} = 4.07$) โดยภาพรวมกระบวนการบริหารสังคมด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติ เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$)

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสังคมที่ทำให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี

ปัจจัยด้านบุคลากรซึ่งหมายถึงตัวผู้ปฏิบัติหน้าที่ เป็นปัจจัยหลักที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารสังคมที่ทำให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี มากที่สุด ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมาคือปัจจัยด้านการบริหาร ($\bar{X} = 4.10$) ในส่วนของปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยทางการเงินนั้น ยังคงเป็นปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.01$) ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้มีความสำคัญไม่แตกต่างกันมากนัก

4 ข้อเสนอกลยุทธ์การบริหารสังคมเพื่อความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี

1. ส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และผู้นำตามธรรมชาติเพื่อขับเคลื่อนการจัดการความปลอดภัยของชุมชนในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี
2. สร้างศักยภาพชุมชนในการป้องกันตนเองและการจัดการความรู้ของชุมชนในการจัดการความปลอดภัย
3. จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อการเบิกจ่ายอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
4. การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อการบริหารจัดการการเงิน
5. จัดทำประวัติบุคคลในชุมชนทั้งใหม่และเก่าเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานชุมชน

การอภิปรายผล

การที่ผู้วิจัยได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารสังคมเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ทำให้ทราบถึงกระบวนการและองค์ความรู้ในการบริหารสังคม เพื่อนำไปสู่การเสนอกลยุทธ์เพื่อการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี โดยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กระบวนการบริหารสังคมเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี

เนื่องจากพื้นที่อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี เป็นพื้นที่ที่มีระดับความปลอดภัยค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ข้างเคียงในจังหวัดเดียวกัน คือ อำเภอเมือง อำเภอหนองจิก อำเภอยะรัง และอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี แต่จากการศึกษาพบว่ายังคงมีกระบวนการวางแผนอัตรากำลังอย่างเข้มงวด มีการกำหนดจำนวนผู้ปฏิบัติอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับภารกิจในแต่ละพื้นที่โดยผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีศักยภาพในการปฏิบัติงาน ประชาชน มีความคาดหวังในผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ สอดคล้องกับทฤษฎีระบบของเกตเซลส์และกูปา (2556) ที่กล่าวถึงระบบเชิงสังคมวิทยาว่า พื้นฐานของระบบสังคมประกอบด้วย 2 มิติ คือ มิติสถาบัน กับมิติบุคคล ซึ่งในส่วนของการทำงานของเจ้าหน้าที่นั้นถือเป็นบทบาทที่ประชาชนคาดหวัง นั่นคือความคาดหวังที่จะได้เห็นได้รับรู้ต่อบทบาทนั้นๆ ซึ่งบทบาทของเจ้าหน้าที่คือการทำงานที่มีความสามารถในการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

แม้ว่าสถิติการเกิดคดีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยลดลงในทุกปี แต่เรื่องของความไม่มั่นคงและความไม่ปลอดภัยยังเป็นสิ่งที่ไม่สามารถคาดเดาหรือทำนายล่วงหน้าได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่ กับใครที่ไหน และโดยวิธีใด ดังนั้น วิธีการที่เหมาะสมคือการจัดการความปลอดภัยทั้งระบบ กล่าวคือ เป็นการประสานความร่วมมือระหว่างรัฐ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ชุมชน และประชาชน ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการความปลอดภัยอย่างเต็มที่ เพราะจะสามารถทำให้ระบบการจัดการความปลอดภัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยในปัจจุบันภาคประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการความปลอดภัยในชุมชนตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล แซ่ก่อง (2553) กล่าวว่า ขั้นตอนของการป้องกันภัยที่ขาดไม่ได้คือ การได้รับความร่วมมือจากประชาชนและจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ประกอบกับบริบทชุมชนในเชิงภูมิศาสตร์พบว่าแต่ละชุมชนมีขอบเขตพื้นที่ใกล้เคียงกัน ทำให้เอื้อประโยชน์ต่อการติดต่อสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันรวมถึงการมีกิจกรรมร่วมกันจนเกิดเป็นความร่วมมือระหว่างชุมชน

แบบไม่เป็นทางการ สอดคล้องกับ สนธยา พูลศรี (2550) ที่กล่าวถึงความหมายของชุมชนว่าเป็นกลุ่มทางสังคมที่มีกิจกรรมร่วมกันในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์มีการติดต่อสื่อสาร มีการร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน

กระบวนการบริหารสังคม นอกจากมีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแล้ว ยังต้องเป็นกระบวนการที่สามารถสร้างความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รวมถึงการลดความหวาดกลัวและหวาดระแวงต่อสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนสามารถเดินทางไปทำภารกิจส่วนตัวสามารถประกอบอาชีพหรือประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอย่างสบายใจ ซึ่งในการปฏิบัติที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่มีการตั้งจุดตรวจและจุดสกัดบริเวณพื้นที่เสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ และในการปฏิบัติดังกล่าวได้รับการสนับสนุนและเอื้ออำนวยจากชุมชน โดยมีเป้าหมายคือการสร้างพื้นที่ที่มีความปลอดภัยสำหรับประชาชน ทั้งนี้ ด้วยบริบทของความเปราะบางของวิถี และบริบทของเครือญาติในชุมชน จะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน เป็นทุนทางสังคมที่จะช่วยยกระดับความปลอดภัยอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ Robert Putnam (1993, อ้างถึงในจามะรี เชียงทอง, 2549) ที่กล่าวถึงทุนทางสังคมว่าเป็นรูปแบบการจัดการทางสังคม เช่น ความเชื่อ และเครือข่าย เป็นต้น ซึ่งจะทำให้สังคมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกในชุมชนมีความไว้วางใจกันและทำให้เกิดความร่วมมือกันในด้านต่างๆ ที่จะสามารถดำเนินไปด้วยดี

กระบวนการที่สำคัญในลำดับถัดมาคือการปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้ของแต่ละปัจจัยทางกระบวนการบริหาร (บุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ) ซึ่งต้องยอมรับว่าในพื้นที่อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานตามแผนงานอย่างน่าพอใจ ประเด็นที่น่าเป็นห่วงคือเรื่องการบริหารจัดการการเงิน เพราะเป็นเรื่องที่ต้องวัดผลด้วยความคุ้มค่า ความคุ้มค่าที่ปรากฏคือการรักษาความปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในทางปฏิบัติพบว่างบประมาณในการจัดการความปลอดภัยมีอยู่อย่างจำกัด

ในส่วนของการจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือ เป็นการวางแผนเพื่อการแจกจ่ายให้มีความพอเพียงกับจำนวนผู้ปฏิบัติงาน และควบคุมการใช้งานด้วยการกำหนดการตรวจสอบสถานภาพประสิทธิภาพการใช้งานตามวงรอบ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่าภาพรวมของการจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์นั้น หน่วยงานรัฐจะเป็นผู้สนับสนุน โดยจัดทำบัญชีแจกจ่ายวัสดุอุปกรณ์ให้กับชุดปฏิบัติการต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งมีบุคลากรบางคนต้องจัดซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นด้วยงบประมาณส่วนบุคคล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาของความเสื่อมสภาพของอุปกรณ์จึงทำให้ประสิทธิภาพของอุปกรณ์เสื่อมถอยลงบุคลากรจึงต้องจัดซื้อด้วยงบประมาณของตนเอง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจมากขึ้น

ประเด็นต่อมาเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน ได้เสนอแนะความคิดเห็นในการจัดการความปลอดภัยในฐานะเจ้าของพื้นที่ ด้วยการพูดคุยอย่างเป็นทางการจากการประชุม หรือการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการด้วยการบอกกล่าวกับเจ้าหน้าที่ที่ตนเองมีความสนิทสนม คั่นเคย และมีความเชื่อใจเพื่อส่งต่อแนวคิดไปยังหน่วยงานรัฐในการพิจารณาดำเนินการตามความต้องการจึงเป็นเรื่องของความต้องการความมั่นคงในชีวิต ซึ่งเป็นความต้องการที่ตามมาจากความต้องการในเรื่องปัจจัยพื้นฐานคือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี และพื้นที่อื่นๆ มีความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและเป็นความต้องการในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับณรัชชอร์ ศรีทอง (2554) ที่กล่าวว่าคนจะเริ่มความ

ต้องการทางด้านร่างกายเป็นอันดับแรก ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานมากที่สุด จากนั้นจึงมีความต้องการในลำดับที่สูงไปตามทฤษฎีความต้องการของ Maslow ซึ่งกล่าวถึงความต้องการของคน 5 อย่าง คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความมั่นคง ความต้องการทางสังคม ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการความสมหวังของชีวิต

ภาพรวมของการปฏิบัติงานจะประสบผลสำเร็จนั้น นอกจากการมีการวางแผนที่ดีและการปฏิบัติตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการตรวจสอบผลการปฏิบัติ และดำเนินการทบทวนแผนงาน ภารกิจ อย่างเป็นระบบ เพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาแผนงานให้มีความเหมาะสม ถูกต้อง ตลอดจนการพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ เป็นผู้ที่ได้รับเกียรติและความไว้วางใจจากประชาชนซึ่งสอดคล้องกับสุวิมล แซ่ก่อง (2553) ที่กล่าวว่า ภายหลังจากการปฏิบัติงานป้องกันภัยจะต้องมีการทบทวนและติดตามผลการปฏิบัติงานโดยใช้วิธีการประเมินว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่และตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่หรือไม่ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในขั้นตอนของการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่สนับสนุนให้การจัดการความมั่นคงปลอดภัยมีประสิทธิภาพ คือ ความสามัคคีของคนในชุมชนซึ่งเกิดจากการรับรู้และการได้รับผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และปัญหาดังกล่าวได้สร้างความเดือดร้อนในการดำเนินชีวิตของประชาชน ดังนั้น จึงมีการรวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาและจัดระบบความปลอดภัยในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ทศนีย์ ลักษณะภิกขุ (2551) ศึกษาเรื่อง การบริหารสังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเมือง โดยกล่าวว่า ปัจจัยร่วมในกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ สภาพปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนจะเป็นสาเหตุของการรวมตัวเป็นพลังขับเคลื่อนในการจัดการปัญหาของชุมชน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสังคมที่ทำให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี

ปัจจัยด้านบุคลากร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสังคมที่ทำให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยใน อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี มากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการบริหาร และน้อยที่สุดพบว่าปัจจัยด้านการเงิน โดยภาพรวม ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน มีความสำคัญในระดับมาก

ปัจจัยด้านบุคลากรถือเป็นปัจจัยหลักและได้รับความสำคัญเป็นอย่างมากจากกลุ่มตัวอย่างโดยบทบาทในการปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัยชุมชนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนหรือเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในอำเภอแม่ลาน เพราะเป็นบุคคลที่มีความคุ้นเคยกับพื้นที่ รับทราบถึงอัตลักษณ์และบริบทของชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งข้อมูลที่ได้ทั้งจากแบบสอบถามและจากการสนทนาลงพื้นที่ทำให้ทราบว่าชุมชนจะต้องสนับสนุนให้บุคลากรในชุมชนมีบทบาทในการรักษาความปลอดภัยมากขึ้น ลดความคาดหวังการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และหันมาพึ่งพาตนเอง คนในชุมชน เป็นลำดับแรก

3. กลยุทธ์การบริหารสังคมเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี

แม้ว่าสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มลดน้อยลงประกอบกับรัฐบาลยกเลิกการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงในพื้นที่อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี

อำเภอแม่ลานมีภาพของความมั่นคงปลอดภัยในระดับสูง แต่ประเด็นดังกล่าวยังไม่สามารถยืนยันได้ว่าพื้นที่อำเภอแม่ลานจะมีความมั่นคงและปลอดภัยจากการกระทำของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง ดังนั้น นโยบายที่รัฐยังคงต้องดำเนินการต่อไป คือการจัดการความปลอดภัยในทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ระดับชุมชน และระดับอำเภอ

การจัดการความปลอดภัยของอำเภอแม่ลาน มีปัจจัยสนับสนุนคือ บริบทของความสามัคคีภายในชุมชน จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องโดยที่ผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนา และผู้นำตามธรรมชาติจะร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นและยอมรับ ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมต่างๆ จะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายในชุมชนและระหว่างชุมชน ดังนั้น กลยุทธ์ที่ควรดำเนินการ คือ การส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และผู้นำตามธรรมชาติ จะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการจัดการความปลอดภัยของชุมชนได้เป็นอย่างดี

ลำดับต่อมา คือ กลยุทธ์การสร้างศักยภาพชุมชนในการป้องกันตนเอง และการจัดการความรู้ของชุมชนในการจัดการความปลอดภัย ทำให้ประชาชนมีองค์ความรู้เพิ่มเติมอย่างถูกต้อง และสามารถถ่ายทอดความรู้ไปยังบุคคลอื่นอย่างต่อเนื่อง จะสามารถจัดการความปลอดภัยในชุมชนได้ในระยะยาว

ข้อกังวลในการจัดการความปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน คือ การบริหารจัดการทางการเงินซึ่งประชาชนหรือชุมชนยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูล จึงอาจส่งผลให้ไม่มีการตรวจสอบความคุ้มค่าของการจัดการทางการเงิน ดังนั้นสิ่งที่ต้องดำเนินการกำหนดเป็นกลยุทธ์ คือ การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อการบริหารจัดการการเงิน

ประการต่อมา คือ การจัดการความรู้ของชุมชนในการจัดการความปลอดภัย ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะการดำรงอยู่ของชุมชนจำเป็นต้องอาศัยความรู้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตหรือการแก้ไขปัญหาชุมชน ซึ่งในปัจจุบันระบบสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทต่อการดำเนินกิจกรรมทางสังคมในหลากหลายรูปแบบและสามารถเชื่อมโยงการปฏิสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมสร้างองค์ความรู้ด้วยระบบสารสนเทศและการสื่อสารโดยประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการข่าวในการป้องกันการก่อเหตุรุนแรงและพัฒนาศักยภาพการจัดการความปลอดภัยของชุมชน

อุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ประชากรที่เข้ามาในพื้นที่ทั้งประชากรแฝงที่เข้ามาด้วยการสมรสกับคนในชุมชน หรือประชากรแฝงที่เข้ามาพักอาศัยในบ้านญาติภายในชุมชน ตลอดจนประชากรแฝงที่เข้ามาทำกิจกรรมหรือทำงานในชุมชน เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่ไม่รับทราบข้อมูลหรือพฤติกรรมส่วนบุคคลเท่าใดนัก ทำให้ยากต่อการควบคุมพฤติกรรม ดังนั้น กลยุทธ์ในการจัดการกับเรื่องดังกล่าว คือ การที่ชุมชนจะต้องมีเงื่อนไขการปฏิบัติต่อคนกลุ่มนี้คือการขอจัดทำประวัติบุคคลเพื่อรับทราบข้อมูลพื้นฐานและจัดเก็บภาพถ่ายไว้เป็นหลักฐาน เป็นการป้องปรามความคิดที่จะเข้ามากระทำผิดหรือสร้างปัญหาต่อระบบการจัดการความปลอดภัย ทั้งนี้ สมาชิกในชุมชนจะต้องร่วมกันสอดส่องพฤติกรรม หากมีสิ่งผิดปกติจะต้องแจ้งให้ผู้นำชุมชนทราบโดยทันที

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยกลยุทธ์การบริหารสังคมเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ทำให้ทราบถึงกระบวนการและองค์ความรู้ในการบริหารสังคม อันจะนำไปสู่การจัดการความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน แต่ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีบางประเด็นที่ใคร่ขอเสนอเพื่อเป็นแนวทางการประกอบการพิจารณา เพื่อการพัฒนากระบวนการและการจัดการองค์ความรู้ในการบริหารสังคมที่ดียิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการขยายเครือข่ายความร่วมมือในระดับชุมชนนอกจากความร่วมมือระหว่างชุมชนภายในอำเภอแม่ลานเพียงพื้นที่เดียว โดยขยายเครือข่ายความร่วมมือไปยังพื้นที่ใกล้เคียง เช่น อำเภอเมือง อำเภอหนองจิก อำเภอยะรัง อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และอำเภอเมือง จังหวัดยะลา เพื่อเพิ่มมิติด้านกระบวนการบริหารสังคม การสร้างกลยุทธ์ในการจัดการความปลอดภัยด้วยบริบทชุมชน เครือข่ายความรู้ในการจัดการความปลอดภัยชุมชน เป็นต้น

2. ภาครัฐควรส่งเสริมผู้ที่มีความรู้หรือความสามารถเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชุมชน ซึ่งถือเป็นผู้นำตามธรรมชาติ และมักแสดงบทบาทเพื่อประโยชน์ของชุมชนอย่างเหมาะสมและจริงใจ เช่น จัดตั้งคณะกรรมการจัดการความมั่นคงปลอดภัยระดับชุมชน โดยมีผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และผู้นำตามธรรมชาติ เป็นส่วนขับเคลื่อน แนะนำ กระตุ้น ชักจูง และสร้างแรงจูงใจให้กับคนในชุมชนคล้อยตามแนวคิด และสนับสนุนการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. ภาครัฐควรกำหนดแผนงานหรือจัดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการข่าวในพื้นที่ เพราะจะสามารถสร้างกระบวนการสังเกต ตรวจสอบ สิ่งผิดปกติ ตลอดจนการรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดระบบความปลอดภัยของชุมชน และยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

4. ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ควรร่วมกันกำหนดแผนงานการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร โดยการนำระบบสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์มาพัฒนาประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้มีรูปแบบและช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิผล และสามารถสร้างทักษะการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการความปลอดภัยของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารสังคมเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่อื่นๆ
2. ควรศึกษาบทบาทและพฤติกรรมของผู้นำตามธรรมชาติในการจัดการความมั่นคงปลอดภัยของชุมชนในพื้นที่อื่นๆ
3. ควรศึกษาการสร้างประสิทธิภาพด้านการข่าวเพื่อการจัดการความปลอดภัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
4. ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้